

IGUALADINS I ANOIENCs EN EL
"LLIBRE D'OR DE VERDAGUER"

JOSEP RIBA I GABARRÓ

El publicista i verdaguerià Antoni Boada gairebé ha passat quaranta anys a la comarca de l'Anoia, en les successives etapes de residir a Capellades, la Pobla de Claramunt i Igualada. Ha estat col·laborador del CECI, un habitual columnista del bisetmanari «*Igalada*» i ha aportat articles en les anteriors edicions de la *Miscellanea Aqualatensis*.

El darrer llibre que Antoni Boada ha publicat, a l'octubre de 1996, és una luxosa edició, molt il·lustrada amb fotografies en color, que explica els vint-i-cinc anys que van «*Del Born a Mercabarna*», amb la història dels gremis de majoristes de fruites i hortalisses de Barcelona i província.

Entre altres treballs, l'any 1980 va publicar el llibre «*Apel·les Mestres: franciscà o descregut?*» i l'any 1990 van aparèixer els «*Contes d'Ulldocell*».

Antoni Boada ha vist acomplerta la major il·lusió de la seva vida, que ha estat la compilació del «*Llibre d'Or de Verdaguer*», encara que sigui editat de manera molt restringida. Però els interessats tenen la possibilitat de consultar-lo a la Biblioteca de Catalunya o de Montserrat.

Es tracta d'un volum de 470 pàgines, en què es recullen les testimoniances de 165 personalitats, entre eclesiàstics -des de bisbes als darrers escolans de mossèn Cinto-; escriptors i poetes; homes de ciència i erudits, i també polítics, com l'igualadí Antoni Dalmau i Ribalta i el president de la Generalitat, Jordi Pujol i Soley.

L'estructura expositiva del llibre consisteix en una biografia de cadascun dels personatges entrevistats per Antoni Boada i la reproducció dels textos que expressament van lliurar, per ésser traslladats a les pàgines del «*Llibre d'Or de Verdaguer*» i que foren recollits en una llarga i atzarosa cursa de més d'un quart de segle, amb una paciència i una perseverància ben elogiabls.

D'entre la trentena de personalitats d'Igalada i de l'Anoia, o bé que hi han estat relacionades per diverses motivacions, en farem una selecció i una transcripció fragmentària de les opinions, les declaracions i les valoracions sobre la vida i l'obra de mossèn Jacint Verdaguer.

El «*Llibre d'Or de Verdaguer*» és prologat pel president de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, Martí de Riquer, i el defineix així: «*Crec que en la immensa i gairebé inabastable bibliografia verdagueriana aquest "Llibre d'Or" esdevindrà una peça, a la qual hom haurà de recórrer molt sovint per la gran diversitat de les persones que ací opinen o exulten, per les moltes dades noves o poc conegudes que aporten al coneixement del poeta i de la seva obra*».

A més fa recordança que Jacint Verdaguer fou qui va impartir la benedicció nupcial al seu avi Alexandre de Riquer i Inglada, fill de Calaf, i àvia Dolors Palau, en casar-se en la parròquia de Santa Anna de Barcelona, l'any 1885.

La primera pàgina del llibre és ocupada per dom Cassià M. Just, que fou abat de Montserrat i que, per ésser fill del mestre Joan Just i per haver viscut de petit

a Igualada, tot i haver nascut al carrer de la Boqueria de Barcelona, sempre se l'ha considerat com un igualadí. Escriu: *«Amb veneració profunda pel nostre estimat mossèn Cinto Verdaguer comencem aquest recull de testimoniatges sobre la seva persona i la seva obra. Entre molts altres aspectes de la seva rica personalitat vull destacar el cantor inspirat de la Verge de Montserrat i de la Santa Muntanya. Ha copsat allò que hi ha de més pregon en el cor del nostre poble i ho ha plasmat en un missatge de bellesa que ha arribat a tots els seus fills i que "torna a Déu els cors que l'han deixat"»*.

Mossèn Joan Barat i Graell vingué destinat de vicari a Santa Maria d'Igualada i després fou molts anys el rector de Capellades i l'arxiprest de Piera. Aporta moltes vivències: *«Tota la meva joventut va ésser amarada per l'esperit verdaguerià. Estudiant a Vic, els meus primers anys els vaig passar a la Gleva, on Mn. Cinto hi va viure una gran part del seu Calvari. I, ja sacerdot, els meus primers ministeris sagrats, els vaig exercir a Vinyoles d'Orís, en quina rectoria Mn. Cinto hi havia viscut i hi havia plantat un llorer, el brancatge del qual quasi em tapava la petita finestra del meu dormitori»*.

El doctor en arquitectura i escriptor Joan Bassegoda i Nonell, fill i nét d'arquitectes, que foren arquitectes municipals a Igualada, facilita referències: *«El lloc on escric aquestes ratlles, als pavellons Güell de les Corts de Sarrià hi ha un excel·lent símbol verdaguerià degut a Gaudí, l'arquitecte que convertí el jardí de la finca Güell en el Jardí de les Hespèrides, tot posant a la porta el drac mitològic i el taronger de les taronges d'or, d'acord amb la versió del mite grec expressat en l'Atlàntida de Verdaguer, dedicada al sogre d'Eusebi Güell, el marquès de Comillas, que tantes vegades havia descansat a la torre que Verdaguer anomenà Satalia i on va escriure alguns fragments del Canigó»*.

El franciscà caputxí P. Maties Boada, traspasat l'any passat, estigué al convent igualadí en quatre etapes diferents i havia demostrat les seves aptituds literàries i en les composicions poètiques. Ací unes estrofes dels seus versos per al llibre:

*«Et vaig libar amb la llet de la mare,
oh Verdaguer excels, tan nostre, íntim;
el de les hores tendres -flor i estrella-,
en la penombra amable del meu temple,
ulls clucs i cap enclí, donant-li gràcies
al bon Jesús, amb bocins dels teus versos,
o del teu cor de bard, millor diria»*.

Antoni Carner i Borràs, polifacètic escriptor i prolífic periodista, autor de biografies de Verdaguer, féu unes apreciacions crítiques: *«Quan més he aprofundit en l'estudi de la vida i la tragèdia del gran poeta de Catalunya, més*

ha crescut la meva admiració per la seva obra i per ell mateix. Començant per "En defensa pròpia", que diu la veritat, però no tota la veritat; he llegit diverses biografies i assaigs, a la recerca de tota la veritat. Admiro i venero el Poeta i l'Home per damunt del Sacerdot. Encara es parlarà molt de Verdaguer. Encara s'han de dir coses importants i insospitades per molts dels seus admiradors».

La poetessa Teresa Castellà i Valls hi contribueix amb una nova composició, amb equivalència d'una confessió:

*«Jo era sols un infant i ja em nodria
amb la mel del teu verb, oh Verdaguer!
si amb les "Flors del Calvari" jo sofria
els "Idil.lis" el cor em van refer.*

*Els teus versos van ésser el meu guiatge,
en els moments que viure esdevingué dur;
jo et vull remerciar pel teu mestratge;
si avui soc poetessa, ho dec a tu».*

Mossèn Josep Còdol i Margarit va acreditar moltes obres d'apostolat i fou director de la revista «Vida» molt temps. Fa valer les significacions igualadines i verdaguerianes alhora. *«Des del 1590, la pietat igualadina es nodreix de la devoció al Sant Crist. El dimarts de Pasqua de Resurrecció la ciutat agermanada, fa festa. Honora, fidel i agraiïda, el seu Espòs de Sang. L'any 1890, en l'escaïença del tercer centenari, Mn. Jacint Verdaguer dedicà al Sant Crist d'Igualada un magnífic sonet. Canta l'amable bondat i la majestàtica grandesa del Déu fet Home bellament expressades en la sacra icona igualadina. Mossèn Jacint Verdaguer té cor igualadí. És el poeta de la seva espiritualitat:*

*«Estímala de cor, noble Igualada
la imatge de Jesús crucificat
adora'l a sos peus agenollada,
al que els cels i la terra han adorat»
(Primera quarteta del sonet de Verdaguer)*

Els nostres avantpassats van enaltir la figura del poeta nacional de Catalunya dedicant-li la seva millor avinguda: el Passeig».

Mossèn Ignasi M. Colomer i Preses, de nissaga igualadina, és escriptor, relacionat amb el CECI i un especialista en la cartografia catalana. Així ho demostra: *«Mossèn Verdaguer, amb inspiració exquisida, ens diu que el nostre Principat s'assembla a una àliga: el bec al Cap de Creus, la cua als Alfacs, les*

urpes al port de Barcelona, i les ales esteses a banda i banda dels Pirineus; això ho canta en el poema "Davant d'un mapa", escrit per a l'amic Marià Aguiló».

Antoni Dalmau i Jover és autor de llibres i un articulista i poeta brillant. Dedicat al centenari de la missa nova de mossèn Jacint Verdaguer li endreçà un sonet i en donem les darreres estrofes:

*«Si el sacerdot potencià el poeta,
el verb remuntà el vol de l'oreneta
i la parla d'un poble renasqué.*

*I enmig dels aleriüls de l'aspra prova,
el record fervorós de missa nova
endolcí l'agulló de Verdaguer».*

Segueixen per ordre dos dels fills d'Antoni Dalmau i Jover. Són l'Antoni Dalmau i Ribalta, polític i escriptor, que fa una manifestació personal i una altra d'institucional: *«Com per a tants d'altres catalans, el meu primer record de Verdaguer s'associa al clos familiar, concretament -per a mi- en el sonet dedicat al Sant Crist d'Igualada après de llavis paterns. Més enllà, no puc deixar de fer esment de la relació establerta entre la Diputació de Barcelona i el nostre poeta, quan Verdaguer aconseguí amb "L'Atlàntida" el Premi de la Diputació en els Jocs Florals de 1877, els mateixos en què Guimerà es féu amb els tres premis ordinaris i obtingué d'un cop el títol de mestre en Gai Saber. Ara mateix, després de cent anys, en aquest 1986 del centenari del "Canigó", ens enorgulleix encara poder unir el nom del poeta al de la nostra Corporació ...».*

L'altre fill, dom Bernabé Dalmau i Ribalta, monjo de Montserrat, també ha publicat llibres i articles de divulgació religiosa i ha estat bibliotecari del monestir. Fa unes reflexives confidències: *«Haig de confessar, no sense confusió, que, abans de viure un any a Terra Santa, m'havia passat desapercebut el "Dietari d'un pelegrí", de Mn. Cinto. Però, ara, repetides lectures del text m'han convençut que el fet que entre el llegat del poeta hi figurin aquestes seves notes de viatge, resulta un document de primer ordre tant per a conèixer la psicologia de l'autor com les condicions d'aquell país noranta anys enrera. Crec que qualsevol dels pelegrins catalans que cada vegada més nombrosament i amb les comoditats pròpies del nostre segle s'atansen a les terres bíbliques es retrobaran poc o molt en aquelles pàgines».*

Un altre igualadí i monjo a Montserrat és el P. Romuald M. Díaz i Carbonell, autor de biografies, i historiador del Sant Crist igualadí i guia de pelegrinatges a Terra Santa. Escriu per explicar la seva experiència: *«Jo sols he seguit de lluny Verdaguer; però em considero sortós d'haver-lo seguit. I justament en els punts*

cim de la seva obra: Vaig estudiar al mateix seminari a Vic. L'he vist a Folgueroles, a Sant Jordi, a la Gleba i m'he trobat amb el Verdaguer sacerdot. M'he arribat amb ell al Canigó i he gustat la seva lírica de gran volada ... és el poeta de les grans produccions. A Montserrat hi he passat la meitat de la vida, i no ha estat difícil viure-hi l'anomenat, amb total raó, el cantor de Montserrat. L'he pogut seguir a Terra Santa i, en certs indrets, com a Jerusalem, a Betlem, a Natzaret, al Llac de Jesús, al Tabor ... sempre m'apareix el pelegrí, cercant les petjades de Jesús».

Josep Ferrer i Bujons és de Maçana (Rubió) i ha publicat llibres de poemes. I fa la seva aportació en versos, com els de la darrera estrofa:

*«Vell Verdaguer, rebel entre rebels en la fosca,
cels d'esperança, vàreu obrir de bell nou,
lluny de la mort, eterna, que molts ens volien,
rebel entre rebels, i tanmateix vençut però en glòria, gran rebel!».*

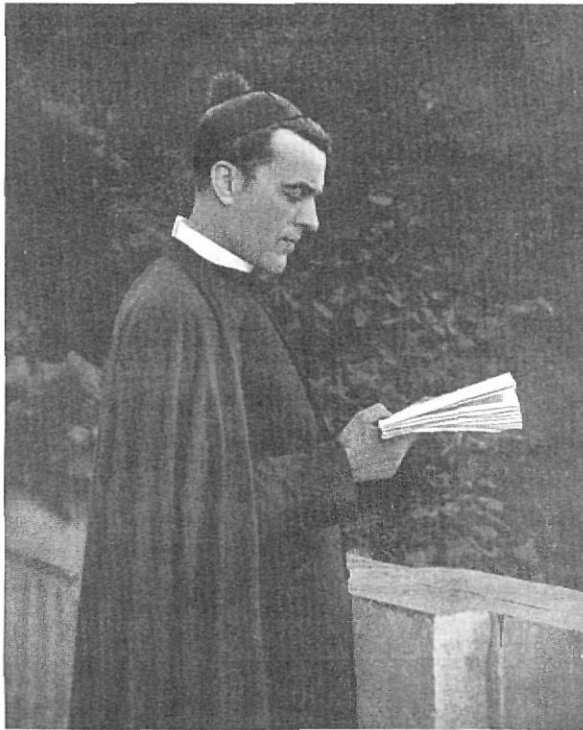
El barceloní Raimon Galí i Herrera ha tingut moltes vinculacions igualadines. Autor de llibres i memòries. Facilita llargues consideracions per situar la figura i la seva època: *«Verdaguer és el miracle més gran de tots els de la nostra Renaixença. Fins a cert punt és inseparable del de Guimerà, el seu contemporani i veritable creador del nacionalisme català. Un historiador no pot deixar de pensar que en el mateix temps visqueren els homes que, d'Antoni Gaudí a Prat de la Riba, donaven una originalitat poc comú al nostre renéixer i en feien un moviment universal. El geni de Verdaguer era èpic per damunt de tot. És per meditar que la nostra Renaixença pren vol amb la èpica de Verdaguer i la tragèdia guimeriana. La contemplació històrica d'aquest tombant de segle, equival a presenciar un miracle».*

Mossèn Joan E. Jarque i Jutglar ha conservat amics anoiencs des de l'horitzó de l'any 1951, quan fou ordenat i el destinaren de vicari a Capellades. Desgrana vivències: *«Els que ens vàrem fer homes "després de la guerra" som d'una generació que vàrem haver de descobrir la nostra catalanitat enmig de la foscor esquerpa dels anys quaranta i cinquanta. El català estava totalment bandejat de la vida pública i concretament al seminari. Voler emprar el català, més enllà dels jocs i de la vida domèstica, era titllat de "fer política". Per nosaltres el monument de mossèn Cinto, a l'encreuament de la Diagonal i del Passeig de Sant Joan -curiosament tolerat "pels uns i pels altres"- va ser una guspira que ens va orientar en la nit. Ens vàrem adonar que érem catalans per la gràcia de Déu».*

L'escolapi P. Ramon Marimon i Carol ha escrit en prosa i en vers i evoca els sojorns de Verdaguer a Cuba: *«Els Escolapis de Guanabacoa oferiren al nostre*

poeta un acolliment a la mesura del seu enyor. En aquell període de les seves travessies de Barcelona a l'Havana, el vell edifici colonial de l'antic convent franciscà de Guanabacoa i els qui llavors hi exercien el ministeri calassanci, obriren a Verdaguer, de bat a bat, les portes i el cor. I el poeta s'hi trobava bé: obsequiava els religiosos amb les primícies d'algun cant de la seva Atlàntida -aleshores en gestació- i fins i tot una vegada que hi emmalaltí els escolapis varen atendre'l amb tot l'afecte».

El doctor Joan Mercader i Riba, historiador, autor de nombrosos llibres i articles i cofundador del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, signa altes qualificacions: «*Mossèn Jacint Verdaguer recull i enlaira, expandint-ne, l'esperit tradicional dels Jocs Florals. El seu major mèrit és haver infós a la llengua catalana una gran riquesa expressiva, extraient de la vena popular una infinitat de paraules poètiques encara vivents. Això a part de les seves qualitats notables de paisatgista i de poeta místic. Verdaguer i Guimerà sintetitzen a Catalunya el darrer quart de segle XIX, i per dret propi, ocupen, i amb tota mena de mereixements, el lloc més rellevant dins la literatura catalana moderna*».

Mn. Jacint Verdaguer i Santaló (1845-1902)

Assumpta Muset i Pons, de Collbató, remarca els lligams de dos artistes i dos amics: *«Tant en Jacint Verdaguer com l'Amadeu Vives, fill de Collbató, presenten notables coincidències, tant pel seu origen humil com perquè van conèixer les privacions i misèries i, també, l'èxit i la glòria, arribant a coronar els cims més alts de la poesia i de la música del nostre país. Però les seves van ésser també unes vides plenes de vivències, d'esperances i d'anhel, unides per l'amistat i per l'amor vers la seva terra».*

Mossèn Genís Padrós i Pladevall, durant un quart de segle fou el rector i arxiprest de Santa Maria d'Igualada i meresqué el títol de fill adoptiu de la ciutat. Va voler expressar la seva adhesió reinvidicativa: *«Ara, de gran, quan he vist la polèmica volteriana sobre la vocació sacerdotal de mossèn Jacint Verdaguer, m'ha indignat i m'ha fet llàstima l'acusació d'aquells que diuen que aquella fou una vocació forçada pels precés de la mare. Confesso que això em feia devoció i em recordava les vegades que la meua santa mare em portava a resar el Rosari a l'ermita de Lurdes, de Tona, el meu poble. És que no ha influït la nostra mare en tots els qui som sacerdots?».*

El poeta capelladí Francesc Palà i Busquets va ofrenar una composició dedicada a Jacint Verdaguer i en reproduïm les dues darreres estrofes:

*«No sou res més que un sacerdot-poeta;
un cor senzill d'infant, d'ànima neta;
cada poema fet, una lliçó;*

*si fem estàtues per guardar memòria,
la vostra, prou veureu des de la glòria;
hem pres per pedestal, el Canigó».*

El P. Josep Poch i Gallart és recordat pel seu pas per l'Escola Pia igualadina. Es presenta disposat a la recerca: *«He conegut Verdaguer fins i tot en alguns originals escrits seus que he escorcollat. M'he atrevit i tot, a escriure un bon xic de Verdaguer, en les dues vessants: la persona i el poeta. No m'oblido mai d'en Verdaguer».*

Pere Puig i Quintana fou advocat, però més que altra cosa fou un promotor cultural i editorial, amb una trajectòria que passà per Barcelona i per Orpí. Li complau d'expressar la seva admiració: *«A la nostra generació, el que predominava en la visió de Verdaguer, era la seva glòria literària. El ser un dels grans carreus del nostre edifici cultural i en definitiva de la nostra personalitat col·lectiva a l'esdevenir un dels grans artífex de la llengua catalana. Quant al seu drama, al costat per la seva part d'una puresa d'intencions indiscutible, el vèiem sumàriament com una víctima de les "dretes" i per aquest sol fet, que compreníem, estàvem integralment al seu costat».*

El doctor Josep Romeu i Figueras, autor de notables obres poètiques, ben reconegudes i premiades, ja en la seva tesi doctoral sobre el comte Arnau fa elogis de Verdaguer per considerar-lo un dels poetes més compenetrats en el sentir i la tradició de la seva terra. Ara presenta conclusions: *«Mossèn Jacint Verdaguer corona tota una època de retrobament lingüístic i literari, val a dir, de les bases nacionals que ens justifiquen com a poble i com a cultura particular i individuada, al mateix temps que porosa i oberta a les altres cultures. De mossèn Cinto ens restarà sempre, permanentment, la imatge inquietant de la seva personalitat humana i de la seva vocació sacerdotal; però per damunt de tot seguiran vius el seu prodigiós instint lingüístic i creatiu i la seva obra gegantina, contruïda amb carreus d'una solidesa ciclòpia i amb tendreses i enlluernaments unes vegades d'ordre natural i les altres d'un peculiar arrapament místic».*

El dibuixant i publicista Josep Serra i Massana va escollir una il·lustració original basada en una quarteta que figura en el llibre *«Caritat»* de Verdaguer i diu així:

*Per què el Déu de la pau permet la guerra?
Per què la dolç sempre té prop lo fel?
Per què Déu deixa tremolar la terra?
- Perquè alçem més sovint los ulls al cel.*

J. Serra Massana va reemprendre la seva interrompuda tasca artística amb la organització d'una exposició de dibuixos al Cellar d'Art de la Pobla de Claramunt, un grup filial del CECI, l'any 1968.

Una alta sensibilitat humana i religiosa varen caracteritzar al poeta Miquel A. Solà i Dalmau. De la seva contribució en versos hem escollit:

*«Verdaguer, quina farga et llosa els glavis
que han fet autòctons sangtraïts?
Fulles de rims que foren goig dels avis,
i als més petits
en el parlar matern ens feien savis ...».*

Un catedràtic de geografia física de la Universitat de Barcelona va tenir un recer familiar a Capellades on reposarà per sempre. Fou Lluís Solé i Sabarís, que destacava Verdaguer com a poeta geògraf: *«Però el que el geògraf veritablement admira no és solament l'extraordinària abundor, gairebé esbalaïdora, de noms de lloc: rius, muntanyes, ermites, monestirs, pobles insignificants, denoten una vasta coneixença de Catalunya, sinó el comentari poètic, no desprovist de veritable sentit geogràfic. I això en una època en què*

aquests coneixements difícilment podien adquirir-se de segona mà, per via erudita, sinó únicament amb una visió pròpia i directa del país, d'un home acostumat a estar en contacte amb la naturalesa. Algú ja ha remarcat que és el poeta català que sens dubte ha recollit més topònims».

El capelladí Ramon Sugranyes de Franch, a causa de la guerra del 1936-1939, es va traslladar a Suïssa i allà ha continuat residint. La seva personalitat adquirí renom internacional quan fou nomenat auditor seglar del Concili Vaticà II i després també fou membre durant deu anys del Concili dels Laics, a Roma. Amb autoritat exposa un paral·lelisme: *«En la literatura catalana moderna, la funció històrica de Verdaguer és anàloga a la de Ramon Llull a l'edat mitjana. I ho és per la magnitud i la transcendència de l'obra de l'un i de l'altre. Com ho és també perquè ambdós crearen -en llurs temps respectius- la llengua catalana literària. La llengua poètica de Verdaguer té una espontaneïtat i una frescor de cosa novella. Però, gràcies a Déu, la seva aportació ha estat definitiva».*

El sacerdot, polític i escriptor Lluís M. Xirinachs i Damians, fou rector de Santa Maria del Camí i professor a Igualada, a més d'actuar com a activista antifranquista. Datat el 21 d'agost de 1970 ens reporta: *«Tinc una vida pelegrina. De l'ensenyament, al qual em vaig dedicar quan era escolapi, he emigrat a la pastoral del poble en el treball diocesà. Pel greu pecat de refusar aquell sou que els capellans reben de l'Estat, se m'expulsà d'un bisbat, encara no fa quatre anys. El bisbe perdé la serenor i em considerà expulsat com a capellà i com a ciutadà, i vaig ésser privat de llicències per dir missa, predicar i administrar sagraments per tot el bisbat. Calgué cercar un refugi i l'oferiment oportú em deparà un piset a Vallvidrera, "un lloc tan prop de Vilajoana, ple de sentors verdaguerianes", segons carta del provincial dels Escolapis. Ens tocà de viure uns mesos a Vallvidrera. Vaig tenir la sort de gaudir, com Verdaguer, d'un atur forçat en la balconada del Cap i Casal de Catalunya, en aquest mirador natural davant de la gran urbs barcelonina».*

Per la nostra banda també faríem costat a la iniciativa compiladora d'Antoni Boada i entre altres conceptes vàrem escriure: *«El meu parer és que mossèn Jacint Verdaguer fou un home, un sacerdot, i un poeta tan ben arrelat a la seva geografia, al seu apostolat i al seu poble, que la seva memòria i els seus versos, són com una herència de rebrot perenne que sempre ens farà créixer. En confegir la "Toponímia de la Pobla de Claramunt i del seu terme" (CECI, 1960), he vist ben clar que Verdaguer és el poeta català que ha recollit més noms de lloc de la nostra terra i que la seva poesia és la més rica de totes en toponímia».*

Fins ací el ventall de les mostres -30 entre 165-, que són una demostració de la bona feina feta pel compilador Antoni Boada, per enaltir i estendre la veneració per la vida i l'obra de mossèn Jacint Verdaguer.

Com a addenda podríem afegir l'aportació *«Llibre d'Or de Verdaguer»*, feta

pel president de la Generalitat de Catalunya: *«Els catalans hem de recordar sempre Verdaguer com a poeta nacional de Catalunya. Ell ens retornà la llengua amb plena dignitat literària, com a resultat d'una parla mantinguda en la família pagesa catalana i de la sòlida formació clàssica apresada al seminari de Vic. Ha estat el nostre poeta èpic de "L'Atlàntida" i del "Canigó", el poeta patristic de "Montserrat" i de "Pàtria", el poeta popular identificat del tot amb el nostre poble, el poeta del "Virolai".*

Ha estat també el rebel d' "En defensa pròpia". Però mossèn Cinto també ha estat un català ferm, sovint oblidat quan només se'l recorda com a poeta. Jo el vull evocar, avui i aquí, com l'home que el 1885 acompanyà els catalans que anaren a Madrid a presentar al rei Alfons XII el famós "Memorial de Greuges". Verdaguer, fidel a Catalunya i a ell mateix, no dubtà en aquell moment. No es quedà a casa, com alguns literats o intel·lectuals han fet en altres moments: el seu gest donà la balançada perquè el "Memorial" fos escoltat pel Rei i perquè el seu gest fós comprès per tots els catalans».

Aquest és el text autògraf i signat per Jordi Pujol, a la Casa dels Canonges, el 8 de desembre de 1980.

Monument a Mossèn Cinto a Folgueroles

